פרשת בלק – רביעי

(לט) וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם־בָּלָק וַיָּבֹאוּ קִרְיַת חֻצוֹת:

רס"י ◂ קִרְיַת חֻצוֹת: עִיר מְלֵאָה שְׁוָקִים, אֲנָשִׁים, נָשִׁים וָטַף בְּחוּצוֹתֶיהָ, לוֹמַר: רְאֵה וְרַחֵם שֶׁלֹּא יֵעָקְרוּ אֵלּוּ:

לט וַאֲזַל בִּלְעָם, עִם בָּלָק; וְאַעֲלֵיהּ, לְקִרְיַת מָחוֹזוֹהִי.

(מ) וַיִּזְבַּח בָּלָק בָּקָר וָצֹאן וַיִּשְׁלַח לְבִלְעָם וְלַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ:

רס"י ◂ בָּקָר וָצֹאן: (שם) דָּבָר מֻעָט בָּקָר אֶחָד וְצֹאן אֶחָד בִּלְבַד:

מ וּנְכַס בָּלָק, תּוֹרִין וְעָן; וְשַׁלַּח לְבִלְעָם, וּלְרַבְרְבַיָּא דְּעִמֵּיהּ.

(מא) וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיִּקַּח בָּלָק אֶת־בִּלְעָם וַיַּעֲלֵהוּ בָּמוֹת בָּעַל וַיַּרְא מִשָּׁם קְצֵה הָעָם:

רס"י ◂ בָּמוֹת בָּעַל: כְּתַרְגּוּמוֹ: לְרָמַת דַּחֲלְתֵּיהּ שֵׁם עֲבוֹדַת אֱלִילִים:

מא וַהֲוָה בְּצַפְרָא וּדְבַר בָּלָק יָת בִּלְעָם, וַאַסְקֵיהּ לְרָמַת דַּחֲלְתֵּיהּ; וַחֲזָא מִתַּמָּן, קְצָת מִן עַמָּא.

כג (א) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק בְּנֵה־לִי בָזֶה שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וְהָכֵן לִי בָּזֶה שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים:

א וַאֲמַר בִּלְעָם לְבָלָק, בְּנִי לִי הָכָא שִׁבְעָא מַדְבְּחִין; וְאַתְקֵין לִי הָכָא, שִׁבְעָא תּוֹרִין וְשִׁבְעָא דְּכָרִין.

(ב) וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בִּלְעָם וַיַּעַל בָּלָק וּבִלְעָם פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ:

ב וַעֲבַד בָּלָק, כְּמָא דְמַלֵּיל בִּלְעָם; וְאַסִּיק בָּלָק וּבִלְעָם תּוֹר וּדְכַר, עַל כָּל מַדְבַּח.

(ג) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לְבָלָק הִתְיַצֵּב עַל־עֹלָתֶךָ וְאֵלְכָה אוּלַי יִקָּרֶה יְהוָה לִקְרָאתִי וּדְבַר מַה־יַּרְאֵנִי וְהִגַּדְתִּי לָךְ וַיֵּלֶךְ שֶׁפִי:

רס"י ◂ אוּלַי יִקָּרֶה ה' לִקְרָאתִי: אֵינוֹ רָגִיל לְדַבֵּר עִמִּי בַּיּוֹם.וַיֵּלֶךְ שֶׁפִי: כְּתַרְגּוּמוֹ: יְחִידִי, לְשׁוֹן שְׁפִי וָשֶׁקֶט, שֶׁאֵין עִמּוֹ אֶלָּא שְׁתִיקָה:

ג וַאֲמַר בִּלְעָם לְבָלָק, אִתְעַתַּד עַל עֲלָתָךְ, וַאֲהָךְ מָאן יְעָרַע מֵימַר מִן קֳדָם יְיָ לְקַדְּמוּתִי, וּפִתְגָמָא דְּיַחֲזִינַנִי וַאֲחַוִי לָךְ; וַאֲזַל, יְחִידָאי.

(ד) וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶת־שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחֹת עָרַכְתִּי וָאַעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ:

רס"י ◂ וַיִּקָּר: לְשׁוֹן עֲרַאי, לְשׁוֹן גְּנַאי, לְשׁוֹן טֻמְאַת קֶרִי, כְּלוֹמַר בִּקְשִׁי וּבְזָיוֹן , וְלֹא הָיָה נִגְלֶה אֵלָיו בַּיּוֹם, אֶלָּא בְּשָׁבִיל לְהָרִאוֹת חִבָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.אֶת-שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחֹת: שִׁבְעָה מִזְבְּחוֹת עָרַכְתִּי אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא "אֶת-שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחוֹת". אָמַר לְפָנָיו: אֲבוֹתֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ בָּנוּ לְפָנֶיךָ שִׁבְעָה מִזְבְּחוֹת וַאֲנִי עָרַכְתִּי כְּנֶגֶד כֻּלָּן. אַבְרָהָם בָּנָה אַרְבָּעָה (בראשית יב): "וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאֶה אֵלָיו" (שם): "וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם הָהָרָה וגו'" (שם יג): "וַיֶּאֱהַל אַבְרָם וגו'" וְאֶחָד בְּהַר הַמּוֹרִיָּה. וְיִצְחָק בָּנָה אֶחָד (שם כו): "וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וגו', וַיִּכְרוּ שָׁם עַבְדֵי יִצְחָק בְּאֵר". וְיַעֲקֹב בָּנָה שְׁתַּיִם: אֶחָד בִּשְׁכֶם וְאֶחָד בְּבֵית אֵל.וָאַעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ: וְאַבְרָהָם לֹא הֶעֱלָה אֶלָּא אַיִל אֶחָד:

ד וְעָרַע מֵימַר מִן קֳדָם יְיָ, בִּבְלְעָם; וַאֲמַר קֳדָמוֹהִי, יָת שִׁבְעָא מַדְבְּחִין סַדְּרִית, וַאֲסֵיקִית תּוֹר וּדְכַר, עַל כָּל מַדְבַּח.

(ה) וַיָּשֶׂם יְהוָה דָּבָר בְּפִי בִלְעָם וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל־בָּלָק וְכֹה תְדַבֵּר:

ה וְשַׁוִי יְיָ פִּתְגָמָא, בְּפֻמָּא דִּבִלְעָם; וַאֲמַר תּוּב לְוָת בָּלָק, וּכְדֵין תְּמַלֵּיל.

(ו) וַיָּשָׁב אֵלָיו וְהִנֵּה נִצָּב עַל־עֹלָתוֹ הוּא וְכָל־שָׂרֵי מוֹאָב:

ו וְתָב לְוָתֵיהּ, וְהָא מְעַתַּד עַל עֲלָתֵיהּ הוּא, וְכָל רַבְרְבֵי מוֹאָב.

(ז) וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר מִן־אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ־מוֹאָב מֵהָרְרֵי־קֶדֶם לְכָה אָרָה־לִּי יַעֲקֹב וּלְכָה זֹעֲמָה יִשְׂרָאֵל:

רס"י ◂ אָרָה-לִי יַעֲקֹב וּלְכָה זֹעֲמָה יִשְׂרָאֵל: בִּשְׁנֵי שְׁמוֹתֵיהֶם אָמַר לוֹ לְקִלְלָם שֶׁמָּא אֶחָד מֵהֶם אֵינוֹ מָבְהָק:

ז וּנְטַל מַתְלֵיהּ, וַאֲמַר: מִן אֲרָם דַּבְּרַנִי בָלָק מַלְכָּא דְּמוֹאָב, מִטּוּרֵי מַדְנְחָא אֵיתַנִי לוּט לִי יַעֲקוֹב, וְאֵיתַנִי תָּרֵיךְ לִי יִשְׂרָאֵל.

(ח) מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם יְהוָה:

רס"י ◂ מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל: (במ"ר) כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל רָאוּיִים לְהִתְקַלֵּל לֹא נִתְקַלְּלוּ, כְּשֶׁהִזְכִּיר אֲבִיהֶם אֶת עֲוֹנָם: "כִּי בְאַפָּם הָרְגוּ אִישׁ", לֹא קִלֵּל אֶלָּא אַפָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט): "אָרוּר אַפָּם". כְּשֶׁנִּכְנַס אֲבִיהֶם בְּמִרְמָה אֵצֶל אָבִיו הָיָה רָאוּי לְהִתְקַלֵּל, מַה נֶּאֱמַר שָׁם? (שם כז): "גַּם-בָּרוּךְ יִהְיֶה". בַּמְבָרְכִים נֶאֱמַר (דברים כז): "אֵלֶּה יַעַמְדוּ לְבָרֵךְ אֶת-הָעָם". בַּמְקַלְלִים לֹא נֶאֱמַר "וְאֵלֶּה יַעַמְדוּ לְקַלֵּל אֶת הָעָם", אֶלָּא עַל הַקְּלָלָה לֹא רָצָה לְהַזְכִּיר עֲלֵיהֶם שֵׁם קְלָלָה.לֹא זָעַם ה': (ברכות ו) אֲנִי אֵין כֹּחִי, אֶלָּא שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ לְכַוֵּן הַשָּׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא כּוֹעֵס בָּהּ, וְהוּא לֹא כָּעַס כָּל הַיָּמִים הַלָּלוּ שֶׁבָּאתִי אֵלָיךְ. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר (מיכה ו): "עַמִּי זְכָר-נָא מַה-יָּעַץ וְכוּ' וּמֶה-עָנָה אוֹתוֹ בִלְעָם וגו' לְמַעַן דַּעַת צִדְקוֹת ה'":

ח מָא אֲלוּטֵיהּ, דְּלָא לְטֵיהּ אֵל; וּמָא אֲתָרֵכֵיהּ, דְּלָא תָּרֵכֵיהּ יְיָ.

(ט) כִּי־מֵרֹאשׁ צֻרִים אֶרְאֶנּוּ וּמִגְבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ הֶן־עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב:

רס"י ◂ כִּי-מֵרֹאשׁ צֻרִים אֶרְאֶנּוּ: אֲנִי מִסְתַּכֵּל בְּרֹאשֵׁיתָם וּבְתְחִלַּת שָׁרְשֵׁיהֶם וַאֲנִי רוֹאֶה אוֹתָם מְיֻסָּדִים וַחֲזָקִים, כְּצוּרִים וּגְבָעוֹת הַלָּלוּ, עַל-יְדֵי אָבוֹת וְאִמָּהוֹת.הֶן-עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן: הוּא אֲשֶׁר זָכוּ לוֹ אֲבוֹתָיו לִשְׁכֹּן בָּדָד, כְּתַרְגּוּמוֹ. וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב: כְּתַרְגּוּמוֹ: לֹא יִהְיוּ נַעֲשִׂין כָּלָה עִם שְׁאָר הָאֻמּוֹת עוֹבְדֵי גִּלּוּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ל): "כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגוֹ'" אֵינָן נִמְנִין עִם הַשְּׁאָר. דָּבָר אַחֵר: כְּשֶׁהֵן שְׁמֵחִין אֵין אָמָּה שְׂמֵחָה עִמָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב): "ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ". וּכְשֶׁהָאֻמּוֹת עוֹבְדֵי גִּלּוּלִים בְּטוֹבָה הֵם אוֹכְלִין עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְאֵין עוֹלֶה לָהֶם מִן הַחֶשְׁבּוֹן, וְזֶהוּ "וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב":

ט אֲרֵי מֵרֵישׁ טוּרַיָּא חֲזֵיתֵיהּ, וּמֵרָמָתָא סְכֵיתֵיהּ: הָא עַמָּא בִּלְחוֹדֵיהוֹן עֲתִידִין דְּיִתְחַסְנוּן עָלְמָא, וּבְעַמְמַיָּא לָא יִתְדַּנּוּן גְּמִירָא.

(י) מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת־רֹבַע יִשְׂרָאֵל תָּמֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ:

רס"י ◂ מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וגו': כְּתַרְגּוּמוֹ: דַּעְדְּקָיָא דְּבֵית יַעֲקֹב וְכוּ' מֵאַרְבַּע מַשְׁרְיָתָא אַרְבַּע דְּגָלִים. דָּבָר אַחֵר: עֲפַר יַעֲקֹב אֵין חֶשְׁבּוֹן בַּמִּצְוֹת שֶׁהֵם מְקֻיָּמִין בֶּעָפָר. (דברים כב): "לֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר". (ויקרא יט): "לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם". אֵפֶר פָּרָה וַעֲפַר סוֹטָה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם.וּמִסְפָּר אֶת-רֹבַע יִשְׂרָאֵל: רְבִיעוֹתֵיהֶן זֶרַע הַיּוֹצֵא מִן הַתַּשְׁמִישׁ שֶׁלָּהֶם.תָּמֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים: שֶׁבָּהֶם:

י מַאן יְכוֹל לְמִמְנֵי דַּעְדְּקַיָּא דְּבֵית יַעֲקוֹב דַּאֲמִיר עֲלֵיהוֹן יִסְגּוֹן כְּעַפְרָא דְּאַרְעָא, אוֹ חַדָּא מֵאַרְבַּע מַשְׁרְיָתָא דְּיִשְׂרָאֵל; תְּמוּת נַפְשִׁי מוֹתָא דְּקַשִּׁיטוֹהִי, וִיהֵי סוֹפִי כְּוָתְהוֹן.

(יא) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם מֶה עָשִׂיתָ לִּי לָקֹב אֹיְבַי לְקַחְתִּיךָ וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ:

יא וַאֲמַר בָּלָק לְבִלְעָם, מָא עֲבַדְתְּ לִי: לְמִלְטָ סָנְאַי דְּבַרְתָּךְ, וְהָא בָּרָכָא מְבָרֵיכְתְּ לְהוֹן.

(יב) וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יָשִׂים יְהוָה בְּפִי אֹתוֹ אֶשְׁמֹר לְדַבֵּר:

יב וַאֲתֵיב, וַאֲמַר: הֲלָא, יָת דְּיִשַׁוֵי יְיָ בְּפֻמִּי יָתֵיהּ אֲטַר, לְמַלָּלָא.